

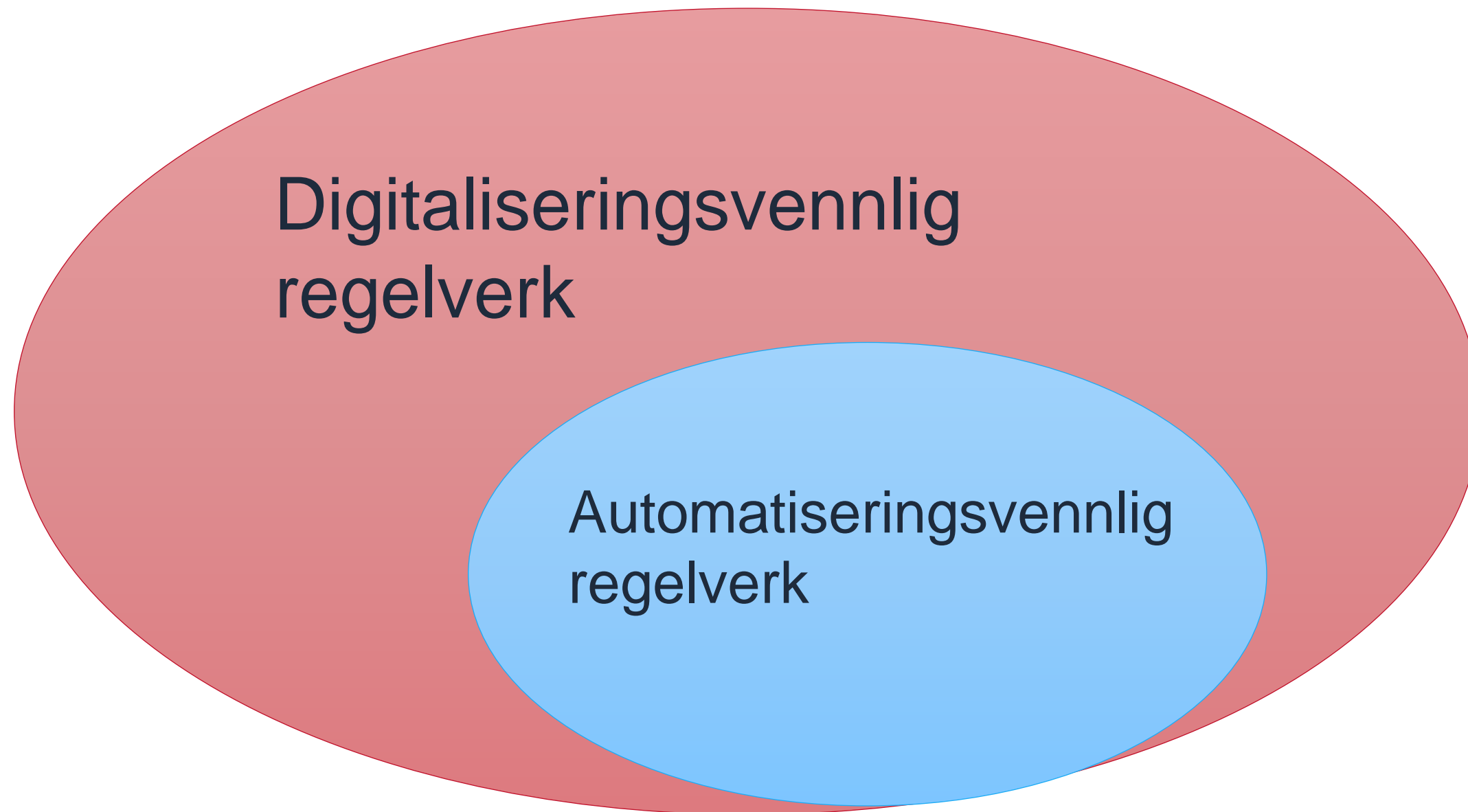
Digitaliseringsvennlig regelverk

v/ Sunniva Sloten & Jens Osberg

Nasjonalt ressurscenter for deling og bruk av data

Hva skal vi snakke om i dag?

Veileder for digitaliseringsvennlig regelverk

Denne veilederen gir anbefalinger for dere som jobber med utvikling av lover og forskrifter. Med store teknologiske endringer de siste årene må også regelverket og måten vi lager regelverk på endres. Digitaliseringsvennlig regelverk gjør at offentlig sektor og samfunnet for øvrig kan dra nytte av mulighetene som følger av digitalisering. Veilederen er et tiltak i Digitaliseringsstrategien 2019-2025 fra regjeringen og KS.

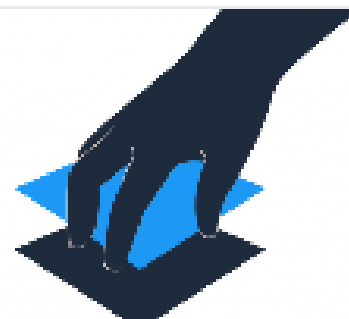

Steg 1: Generelle anbefalinger for digitaliseringsvennlig regelverk

Start med disse anbefalingene. De bør følges i utviklingen av alle nye lover og forskrifter.

Steg 2: Spesifikke anbefalinger for automatiseringsvennlig regelverk

Automatiseringsvennlig regelverk er en type digitaliseringsvennlig regelverk som krever noen spesielle tilpasninger.

Sjekkliste

Kontrollspørsmål for å se om dere etterlever anbefalingene om digitaliseringsvennlig og automatiseringsvennlig regelverk.

Bakgrunn

Hva, hvorfor og hvordan?

Hva er digitaliseringsvennlig regelverk, hvorfor bør regelverket legges til rette for digitalisering, og hvordan bruker dere denne veilederen.

Flere vurderingspunkter

I skjæringspunktet mellom regelverk og digitalisering reises en rekke etiske og andre interessante problemstillinger.

Sammenhengende tjenester

Her finner dere råd og vurderinger om hvordan man juridisk kan legge til rette for sammenhengende tjenester på tvers av offentlig sektor.

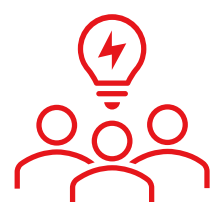
Digitaliseringsvennlig regelverk

Hva er digitaliseringsvennlig regelverk?

- Regelverk som gjør det enklere å digitalisere de prosessene og tjenestene som følger av regelverket.
- Bidrar til en effektiv, brukerorientert og rettssikker offentlig forvaltning.
- 2 kategorier
 - Digitaliseringsvennlig regelverk
 - Automatiseringsvennlig regelverk

Anbefalinger: digitaliseringsvennlig regelverk

Jobb sammen

Involver brukerne

Del når du kan, skjerm når du må

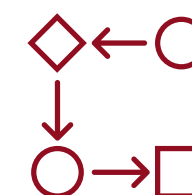
Vurder detaljnivå

Skriv klart og enkelt

Lag teknologinøytrale bestemmelser

Se sammenhenger

Jobbe sammen

- Jobb tverrfaglig og på tvers av sektorer og nivåer
- Hvorfor:
 - oversikt over konsekvensene – godt beslutningsgrunnlag
 - lage regulering som virker etter hensikten

Involver brukerne

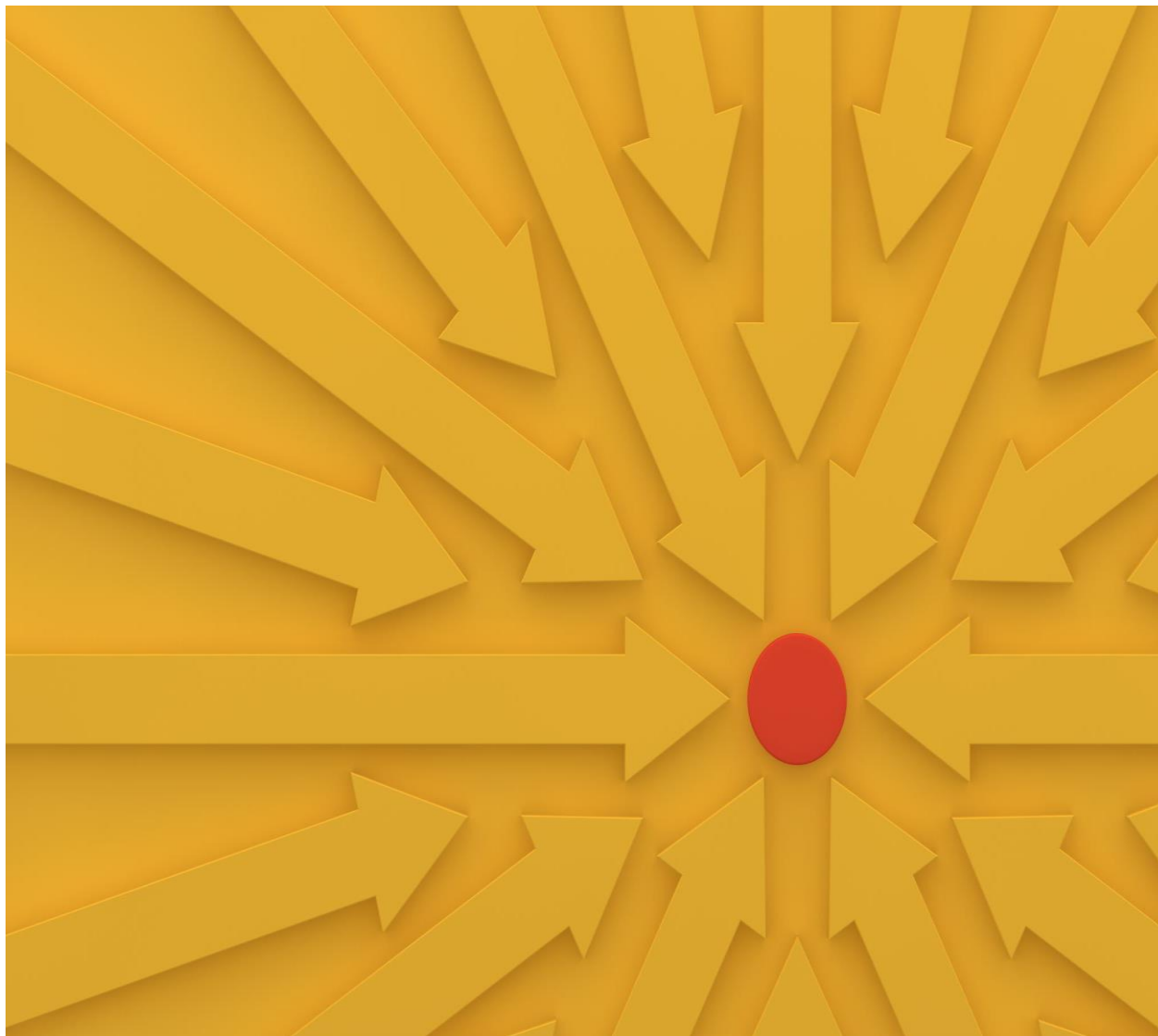
- Innbyggere, næringsliv, organisasjoner og forvaltningen.
- Hvorfor:
 - innsikt i brukernes behov så regelverksutviklingen blir mer treffsikker.

Del data når du kan, skjerm når du må

- Innebygget datadeling.
- Hvorfor:
 - Ingen deling – ingen sammenhengende tjenester.
 - Hente ut verdien av data.

Vurder detaljnivå i reguleringen

- Hva, ikke hvordan.
- Hvorfor:
 - Holdbarhet.
 - Fleksibilitet (lov eller forskrift) – mulighet for endringer.

Skriv klart og enkelt

- Begrepsharmonisering!
- Hvorfor:
 - Deling av data.
 - Automatisering.

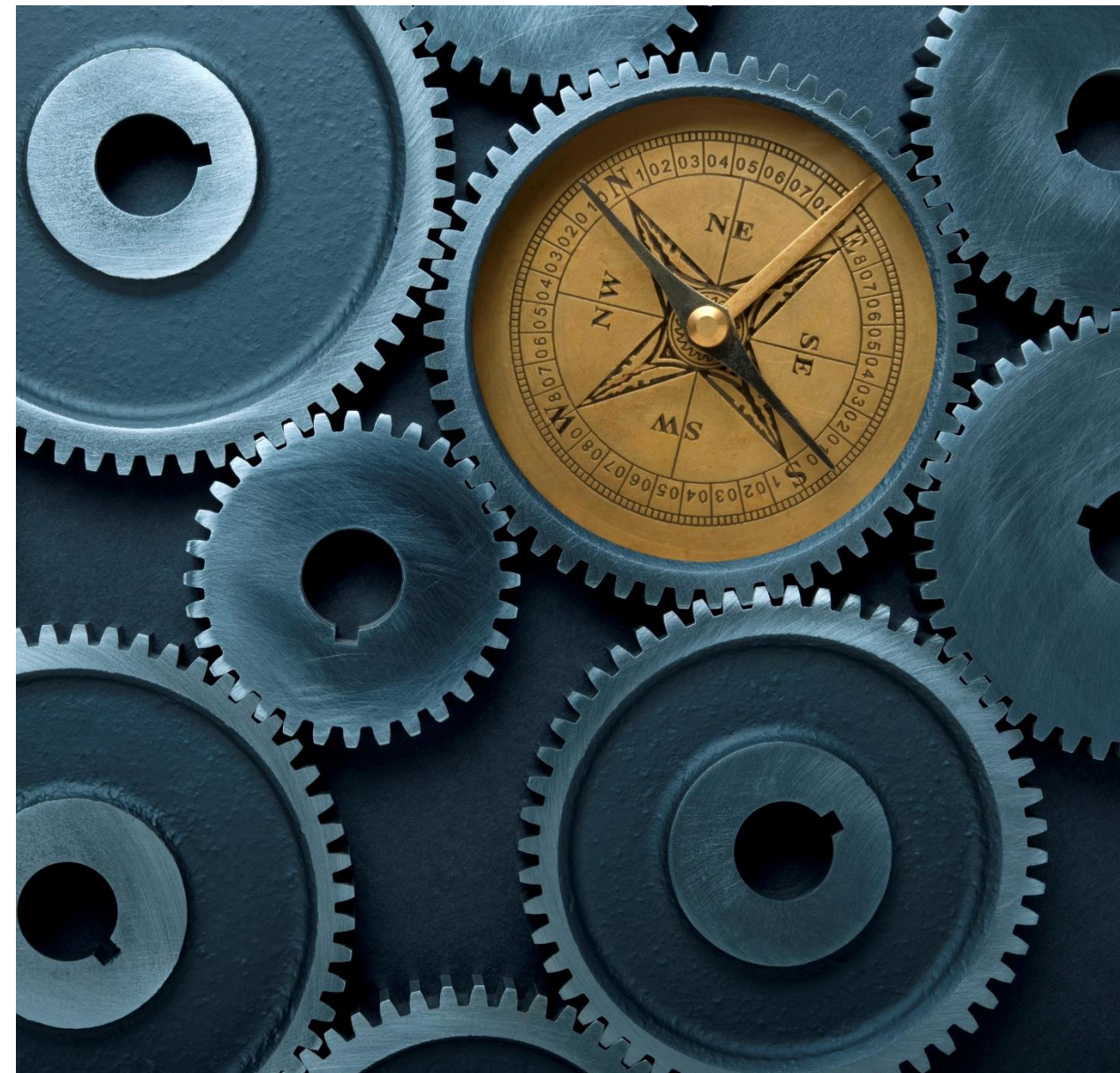
Lag teknologinøytrale bestemmelser

- Ikke legge føringer for bruk av konkret teknologi.
- Hvorfor:
 - Teknologien endres raskt, regelverk sakte.
 - Flexibilitet som gir forutsigbarhet.

Se sammenhenger på tvers

- Like forhold bør reguleres likt.
- Hvorfor:
 - Sektorlovgiving = fragmentert rettskildebilde.
 - Samarbeid.

Pause

Automatiseringsvennlig regelverk

Hva skal vi snakke om?

Hva er automatiseringsvennlig regelverk?

- Eksempler og diskusjon

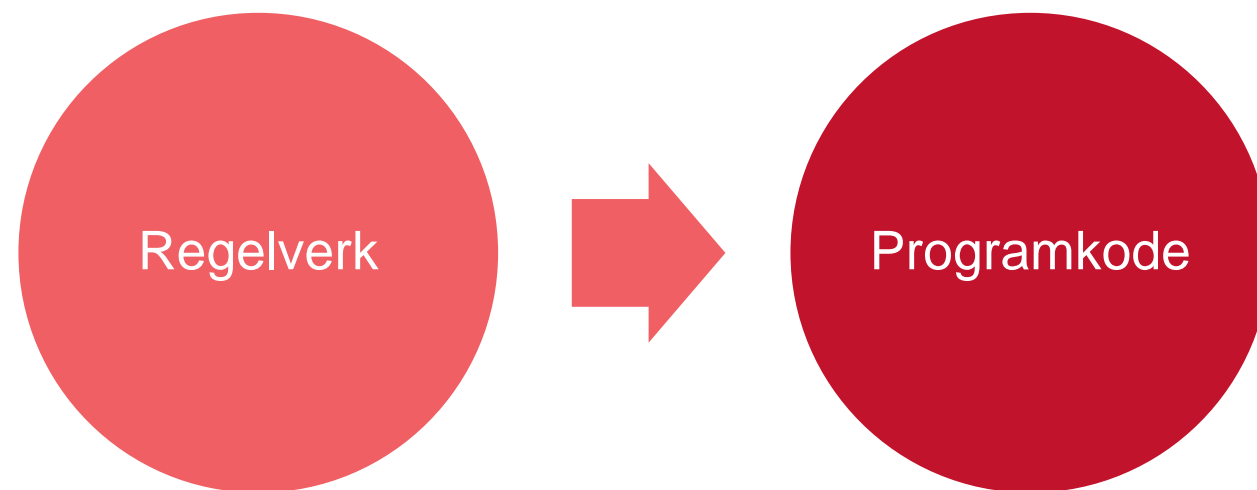
Hvordan lager vi automatiseringsvennlig regelverk?

Bør vi lage automatiseringsvennlig regelverk?

Litt om skjønn?

Hva mener vi med
automatiseringsvennlig
regelverk?

Hva er automatiseringsvennlig regelverk?

Prosess for å gjøre
regelverket til
programkode

- Når regelverk skal gjøres om til programkode må det igjennom en prosess
- Med automatiseringsvennlig regelverk blir denne prosessen bedre/enklere

Oversikt over prosessen

Tolke regelverket for å finne rettsregelen

- Utgangspunkt i og begrenset av juridisk metode

Gjøre dette om til instruksjoner som kan skrives som kildekode

- Utgangspunkt i og begrenset av hva som er teknologisk mulig

Prosesen for å gjøre regelverk til programkode - Schartum sine begreper

- Jus som ramme, eks:
 - Forvaltningslov
 - Arkivlov
 - Personvernforordning
- Jus som innhold
 - Det konkrete regelverket vi skal gjøre om til programkode, hvordan gjør vi det?

Proessen for å gjøre regelverk til programkode - Schartum sine begreper

- Jus som ramme, eks:
 - Forvaltningslov
 - Arkivlov
 - Personvernforordning
- Jus som innhold
 - Det konkrete regelverket vi skal gjøre om til programkode, hvordan gjør vi det?

Oversikt over prosessen

Tolke regelverket for å finne rettsregelen

- Utgangspunkt i og begrenset av juridisk metode

Gjøre dette om til instruksjoner som kan skrives som kildekode

- Utgangspunkt i og begrenset av hva som er teknologisk mulig

Eksempler og diskusjon

Eksempel fra forskrift om utdanningsstøtte § 51

En søker som ikke bor sammen med en av eller begge foreldrene, har i studieåret 2021–2022 rett til et stipend til dekning av bokostnader med 4 709 kr per måned når ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) Avstanden mellom foreldrehjemmet og skolen er 40 km eller mer.
- b) Reisetiden tur-retur mellom foreldrehjemmet og skolen er 3 timer eller mer per dag i 3 eller flere dager per uke.
- c) Søkerens gjennomsnittlige reisetid per uke utgjør minimum 3 timer eller mer per dag.
- d) Søkeren bor utenfor foreldrehjemmet på grunn av særlige personlige eller sosiale forhold som hindrer søkeren i å gjennomføre utdanningen.

Hvem som regnes som ikke å bo sammen med foreldrene, reguleres i § 3

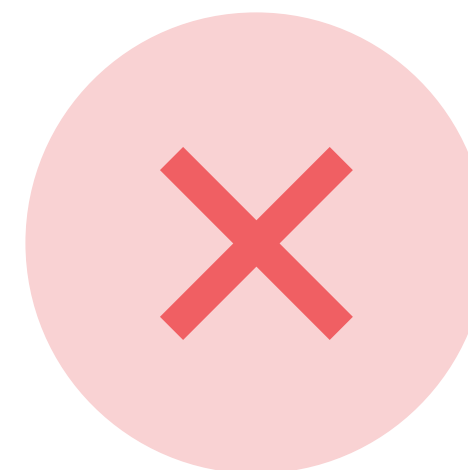
Kort diskusjon

ER DETTE EN
AUTOMATISERINGSVENNLIG
BESTEMMELSE?

HVILKE DELER ER
AUTOMATISERINGSVENNLIG?

HVILKE DELER ER IKKE
AUTOMATISERINGSVENNLIG?

Eksempel fra forskrift om utdanningsstøtte § 51

En søker som ikke bor sammen med en av eller begge foreldrene, har i studieåret 2021–2022 rett til et stipend til dekning av bokostnader med 4 709 kr per måned når ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) Avstanden mellom foreldrehjemmet og skolen er 40 km eller mer.
- b) Reisetiden tur-retur mellom foreldrehjemmet og skolen er 3 timer eller mer per dag i 3 eller flere dager per uke.
- c) Søkerens gjennomsnittlige reisetid per uke utgjør minimum 3 timer eller mer per dag.
- d) Søkeren bor utenfor foreldrehjemmet på grunn av særlige personlige eller sosiale forhold som hindrer søkeren i å gjennomføre utdanningen.

Hvem som regnes som ikke å bo sammen med foreldrene, reguleres i § 3

Eksempel fra forskrift om utdanningsstøtte § 51

En søker som **ikke bor sammen med en av eller begge foreldrene**, har i studieåret 2021–2022 rett til et stipend til dekning av bokostnader med **4 709 kr per måned** når **ett av følgende vilkår er oppfylt**:

- a) **Avstanden** mellom foreldrehjemmet og skolen er 40 km eller mer.
- b) **Reisetiden** tur-retur mellom foreldrehjemmet og skolen er 3 timer eller mer per dag i 3 eller flere dager per uke.
- c) Søkerens **gjennomsnittlige reisetid** per uke utgjør minimum 3 timer eller mer per dag.
- d) Søkeren bor utenfor foreldrehjemmet på grunn av **særlige personlige eller sosiale forhold** som hindrer søkeren i å gjennomføre utdanningen.

Hvem som regnes som ikke å bo sammen med foreldrene, reguleres i § 3

Eksempel fra forskrift om utdanningsstøtte § 3

En søker regnes som ikke å bo sammen med foreldrene når søkeren oppfyller ett av følgende vilkår:

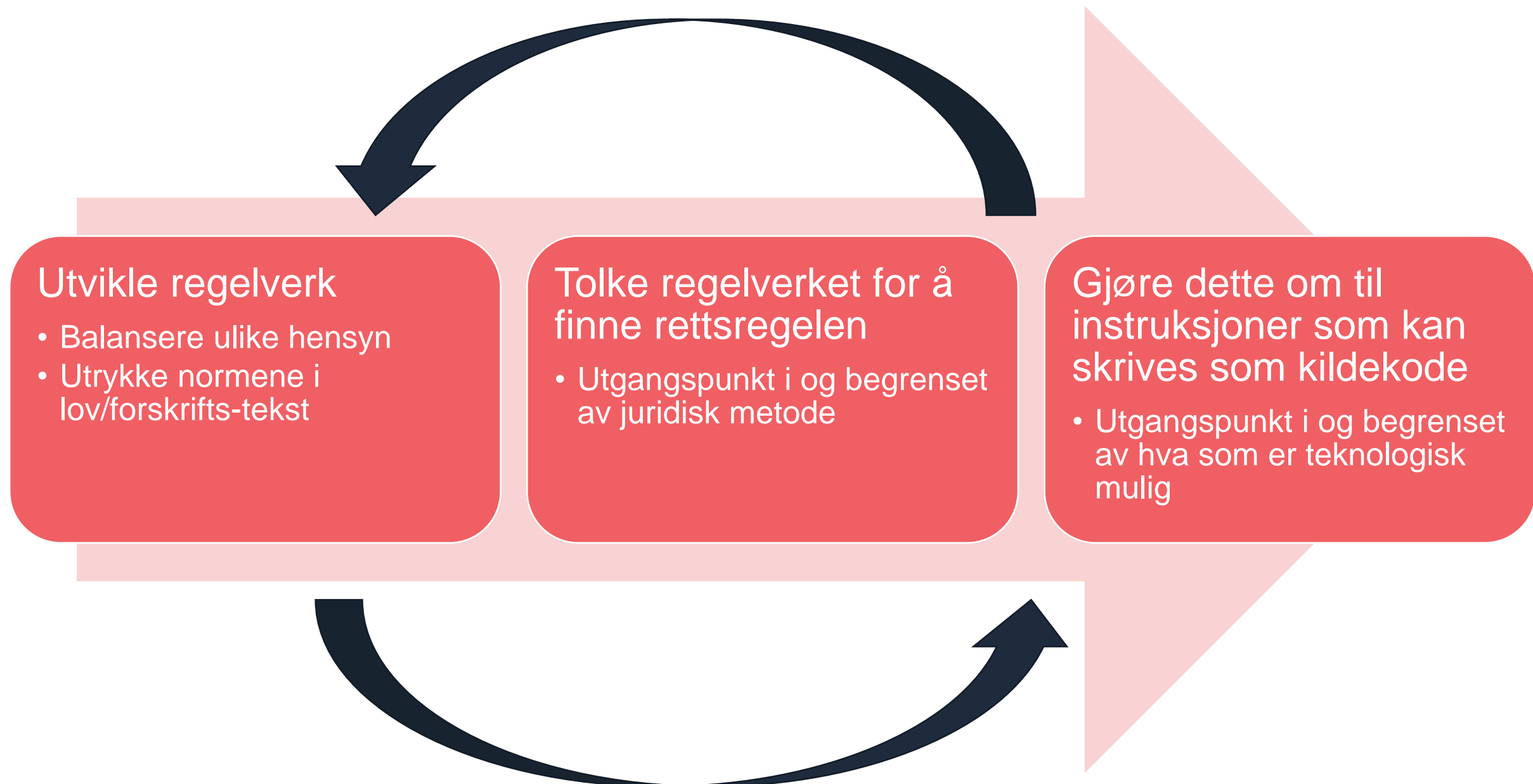
- a) Søkeren bor i en **selvstendig boenhet som er fysisk atskilt fra huset der foreldrene bor.**
- b) Søkeren bor i **en selvstendig og klart atskilt boenhet i samme hus som foreldrene**, og søkerens boenhet er registrert med et eget bruksenhetsnummer eller tilsvarende i Folkeregisteret eller i matrikkelen

Eksempel fra straffegjennomføringslovens § 33 første ledd

Dersom **sikkerhetmessige grunner ikke taler mot** det, **kan** kriminalomsorgen gi innsatte permisjon av kortere tids varighet dersom **særlige og vektige grunner** taler for det, eller når permisjon **anses formålstjenlig for den videre gjennomføring** av straffen

Hvordan lager vi
automatiseringsvennlig
regelverk?

Oversikt over prosessen

Automatiseringsvennlig regelverk

Vi kikker frem i prosessen og tar høyde for utfordringer og begrensninger som kan dukke opp senere i prosessen.

Hvordan datamaskiner virker legger klare føringer på hvordan regelverket kan utformes dersom det skal lede til automatisert rettsanvendelse

Vi har laget fem anbefalinger

Tar utgangspunkt i hvordan en datamaskin virker

- Særlig de tre første som knytter seg til hvordan en datamaskin virker

Gjelder for de delene av regelverket som skal lede til automatisert rettsanvendelse

- For delvis automatisering gjelder anbefalingene kun for de delene som ikke skal automatiseres i den utstrekning dette passer

Fem anbefalinger

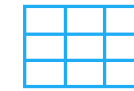
Lag detaljerte regler

Unngå skjønnsmessige vurderinger

Formuler vilkår som logiske eller aritmetiske vurderinger

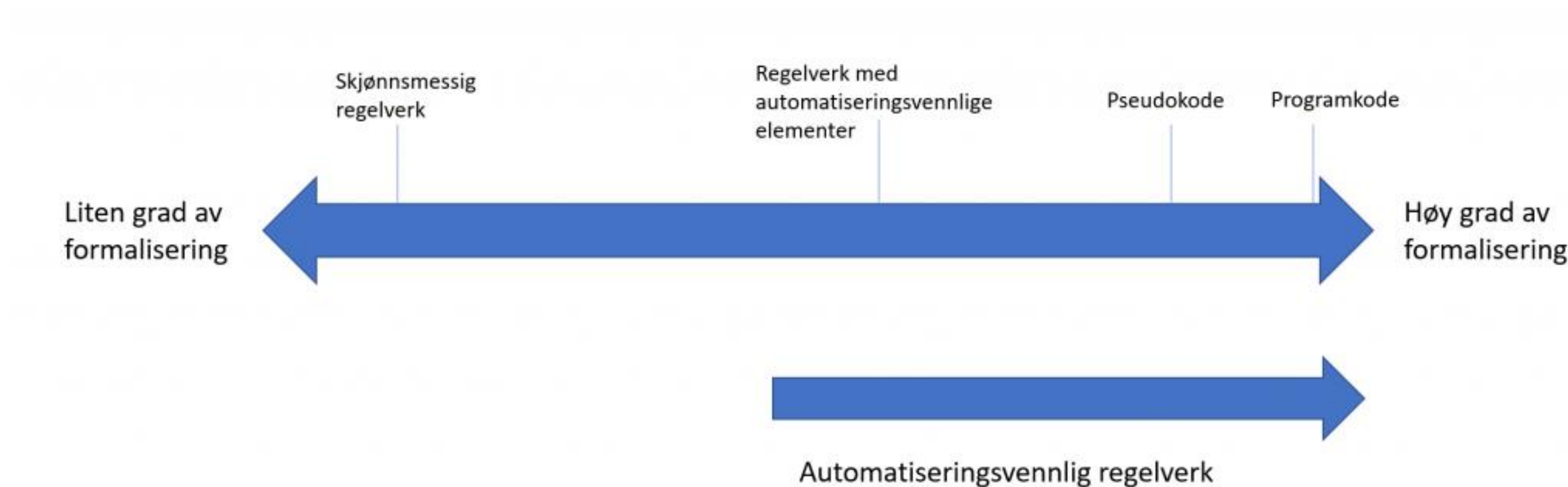

Vurder tilgjengelige dataforekomster

Sørg for tilstrekkelig hjemler for automatisering

Et gradspørsmål

Bør vi lage
automatiseringsvennlig
regelverk?

Når bør vi lage automatiseringsvennlig regelverk?

Automatiseringsvennlig regelverk er et middel for å oppnå et mål, ikke et mål i seg selv

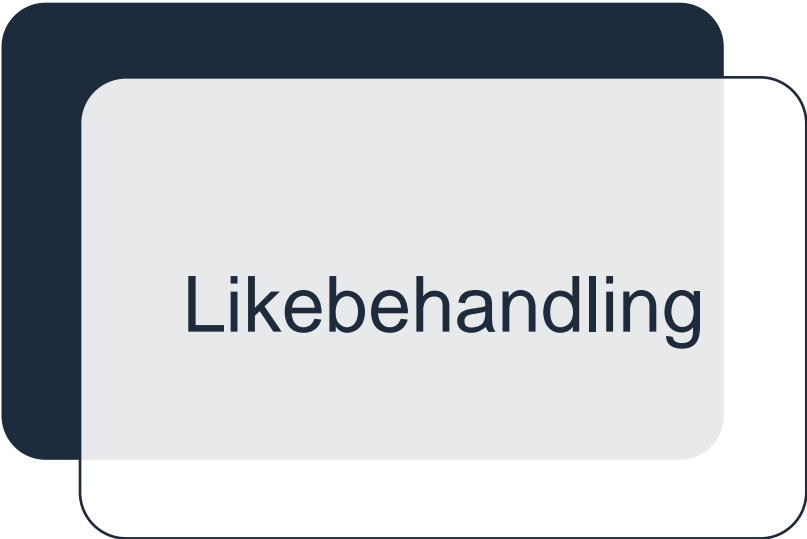

Lovgiver/forskriftsgiver må selv vurdere om automatiseringsvennlig regelverk er ønskelig gitt det konkrete regelverket de står overfor

Hensyn for

Effektivitet

Likebehandling

Forutberegnelighet

Hensyn mot

En fleksibel og skjønnsmessig regel

- Dette kan være viktig for:
 - En konkret vurdering hvor særlige forhold kan tas med
 - Politiske kompromisser

Særlig om skjønn

Særlig om skjønn

Hva er skjønn?

To typer:

- Rettsanvendelsesskjønn
- Kan-skjønn

Hvorfor er dette vanskelig å automatisere?

Er det umulig?

digdir.no

Digitaliseringsdirektoratet

postmottak@digdir.no

22 45 10 00

Postboks 1382 Vika, 0114 Oslo

Besøksadresser:

Industriveien 1, 8900 Brønnøysund

Skrivarevegen 2, 6863 Leikanger

Grev Wedels Plass 9, 0151 Oslo